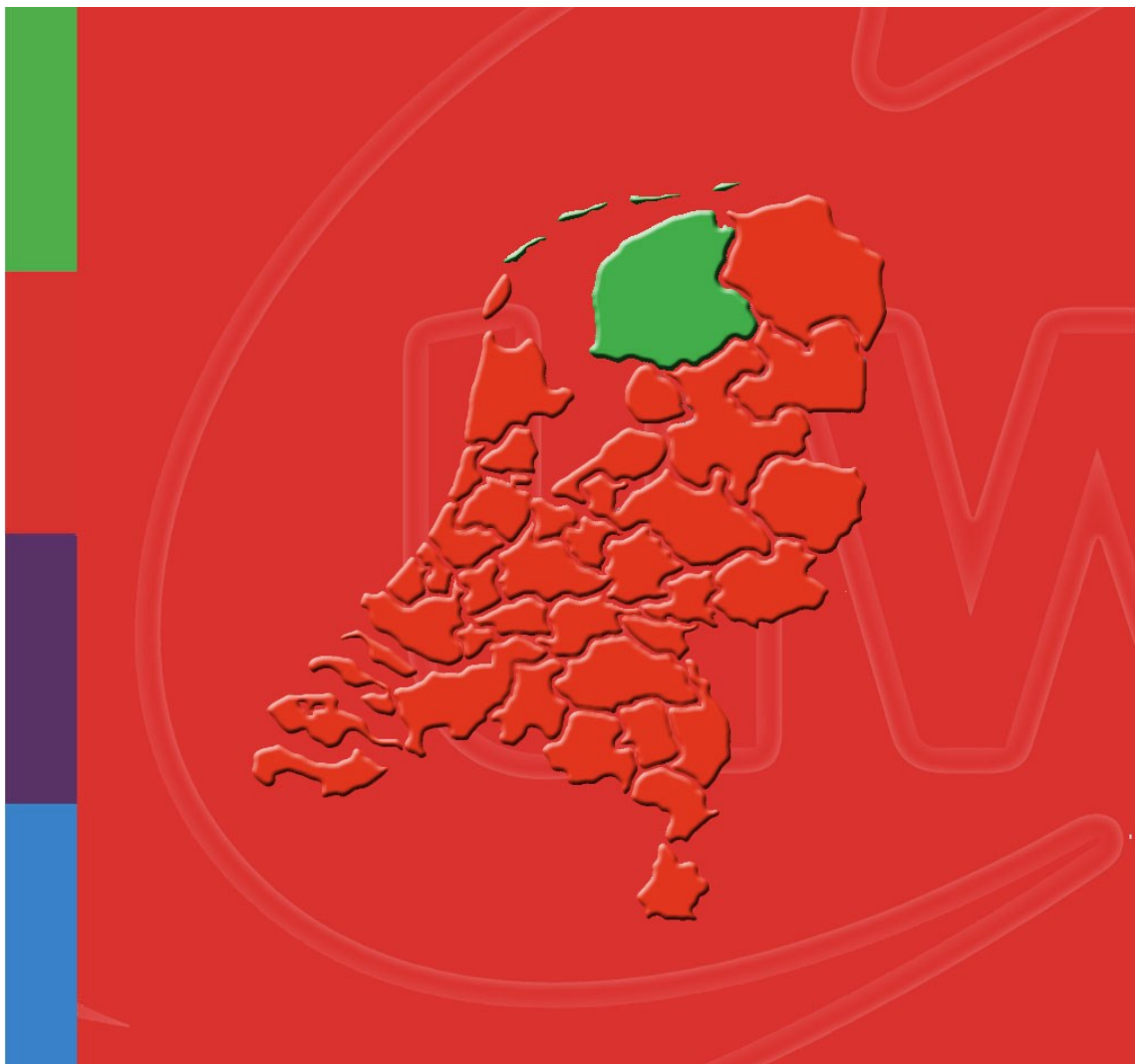

Samenvatting Regio in Beeld

Friesland

Oktober 2017

Een arbeidsmarkt in verandering

De Nederlandse arbeidsmarkt verandert: de werkgelegenheid blijft aantrekken, het aantal vacatures groeit en de werkloosheid krimpt. Ook wordt de arbeidsmarkt steeds flexibeler en hebben technologische veranderingen hun weerslag op de arbeidsmarkt. Nieuwe beroepen en banen ontstaan, terwijl er ook werk verdwijnt en andere – vaak hogere – eisen worden gesteld aan bestaande banen. Vooral in het middensegment dreigen door de technologische vooruitgang banen te verdwijnen. De groei van de werkgelegenheid is omvangrijk genoeg om de werkloosheid te laten dalen, maar niet sterk genoeg om voor alle groepen een daling te realiseren.

De tweedeling op de arbeidsmarkt is de afgelopen jaren toegenomen. De sterkste positie op de arbeidsmarkt is er voor vakspecialisten in de ICT, techniek en de zorg. Werkenden in deze richtingen zullen weinig moeite hebben hun baan te behouden; werkzoekenden beschikken over een gunstige concurrentiepositie.

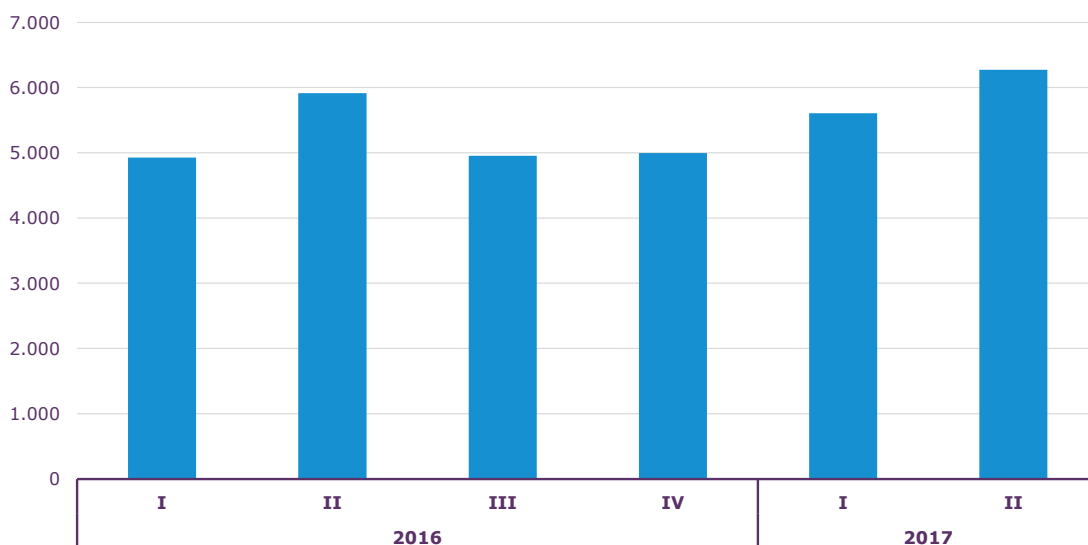
Er zijn echter ook groepen met een structureel slechte arbeidsmarktpositie. Het gaat dan om laagopgeleiden, specifieke beroepsrichtingen, niet-westerse migranten, oudere langdurig werklozen en arbeidsbeperkten.

Een groeiende werkgelegenheid en vacaturemarkt in Friesland

De economie in Nederland groeit. De werkgelegenheid trekt in vrijwel alle sectoren aan. Het aantal vacatures groeit fors.

- Voor de arbeidsmarktregio Friesland verwacht UWV dat het aantal banen van werknemers in 2018 met 1,2% toeneemt tot 256.000. Dat ligt onder de landelijke groei van het aantal banen met 1,8%. Dit komt vooral doordat sterk groeiende dienstverlenende sectoren (ICT, zakelijke dienstverlening), maar ook sectoren als groothandel en vervoer naar verhouding in de regio minder vertegenwoordigd zijn dan landelijk.
- De meeste nieuwe banen – in absolute aantallen gezien – ontstaan in 2018 in zorg & welzijn, hoewel binnen deze sector wel een aantal branches met krimp te zien zijn. Daarna volgen overige zakelijke dienstverlening (waaronder de uitzendbranche valt), detailhandel, industrie, bouw, groothandel en horeca.
- In 2016 ontstonden in Friesland 21.000 vacatures, gemiddeld 1.700 per maand. UWV verwacht dat de vacaturemarkt in 2017 en 2018 blijft groeien.

Ontstane vacatures per kwartaal, Friesland, 2016- 2017

Bron: CBS, bewerking UWV

WW daalt, bijstand neemt toe

Eind 2016 telt de potentiële beroepsbevolking (inwoners van 15 tot 75 jaar) in Friesland 479.000 personen. Hiervan ontvangt een deel een sociale zekerheidsuitkering, zoals WW, bijstand of een arbeidsongeschiktheidsuitkering.

- In Friesland hebben relatief meer mensen een uitkering dan landelijk. Dat geldt zowel voor de WW en de bijstand als voor (een deel van) de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.
- Het aantal WW-uitkeringen in Friesland is in 2016 gedaald tot 18.190. Verwacht wordt dat in 2017 de WW in Friesland met 22% verder daalt. Relatief gezien heeft Friesland meer WW-uitkeringen dan landelijk, maar het verschil wordt kleiner.
- Eind 2016 waren er in Friesland 20.340 personen met een bijstandsuitkering. Een jaar eerder waren dat er 19.480, een toename met 4,4%. Landelijk was de stijging in 2016 kleiner met 3,5%.

- Landelijk gezien komt de stijging vooral door nieuwe wetgeving en de toestroom van asielzoekers.
- In 2016 stroomden in Friesland 1.070 mensen in aansluiting op de WW door naar de bijstand, een doorstroomperscentage van 5,8%. Vanuit de bijstand gezien is dit een belangrijk deel van de nieuwe uitkeringen. Het gaat dan om ongeveer een vijfde van het aantal nieuwe bijstandsontvangers.

Sociale zekerheidsuitkeringen en hun aandeel in de beroepsbevolking, Friesland en Nederland, december 2016

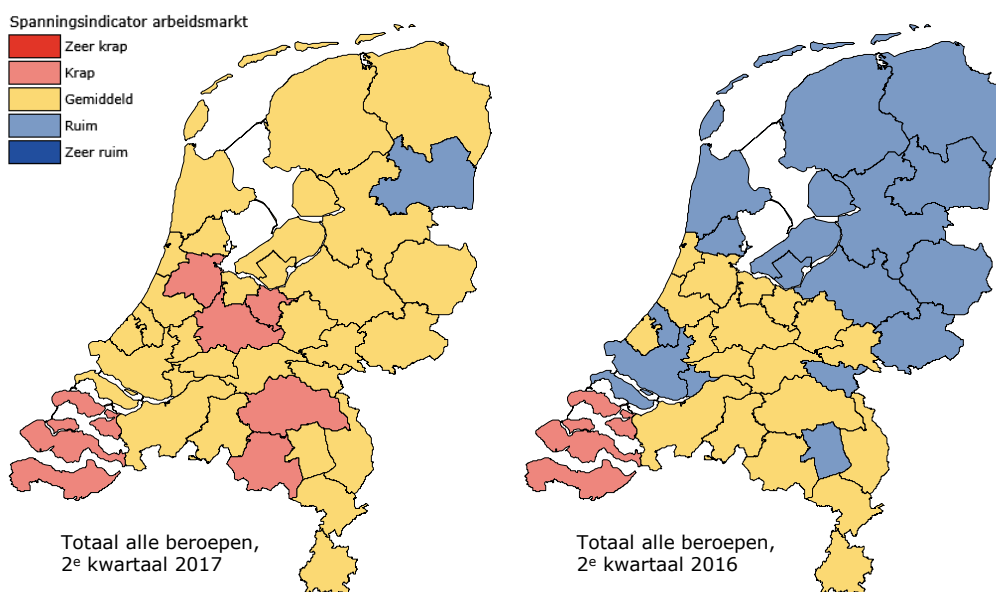
	Friesland		Nederland
	aantal	aandeel in beroepsbevolking	aandeel in beroepsbevolking
Beroepsbevolking	333.000		
WW	18.190	5,5%	4,6%
Bijstand tot AOW-leeftijd	20.340	6,1%	5,2%
Arbeidsongeschiktheid (AO)	26.050	7,8%	8,9%
<i>waarvan Wajong</i>	11.580	3,5%	2,8%
<i>waarvan WAO</i>	8.650	2,6%	3,3%
<i>waarvan WIA</i>	5.830	1,8%	2,8%

Bron: CBS en UWV

Meer kansen op werk in Friesland

De spanning op de arbeidsmarkt – dat is de verhouding tussen openstaande vacatures en kortdurend werkzoekenden – neemt in Friesland toe.

Spanning arbeidsmarkt, 35 arbeidsmarktregio's, 2^e kwartaal 2016 en 2^e kwartaal 2017

Bron: UWV

- In het afgelopen jaar veranderde Friesland van een ruime arbeidsmarkt in een arbeidsmarkt met een gemiddelde spanning. Een gemiddelde spanning op de arbeidsmarkt in Friesland betekent dat vraag en aanbod op totaalniveau redelijk in evenwicht zijn.
- Werkgevers ondervinden steeds meer knelpunten bij het invullen van vacatures. Werkzoekenden beschikken gemiddeld genomen over een verbeterde concurrentiepositie, zij hebben meer kans op het vinden van werk. Er zijn echter grote verschillen tussen beroepsgroepen als het gaat om de kans op werk.
- Vooral werkzoekenden met een administratieve achtergrond en met een richting in welzijn (bv. activiteitenbegeleiders, woonbegeleiders, leiders kinderopvang) ervaren veel concurrentie tijdens het solliciteren.
- Van de beroepen die veel voorkomen onder werkzoekenden in Friesland hebben alleen bouw-timmermannen en medewerker bediening horeca een goede concurrentiepositie.
- Voor veel voorkomende beroepen als productiemedewerker en schoonmaker is de concurrentiepositie gemiddeld.
- De beste concurrentiepositie hebben werkzoekenden wanneer zij solliciteren op vacatures voor vaklui in de techniek en de bouw of voor beroepen in zorg & welzijn (arts, gespecialiseerd verpleegkundige).

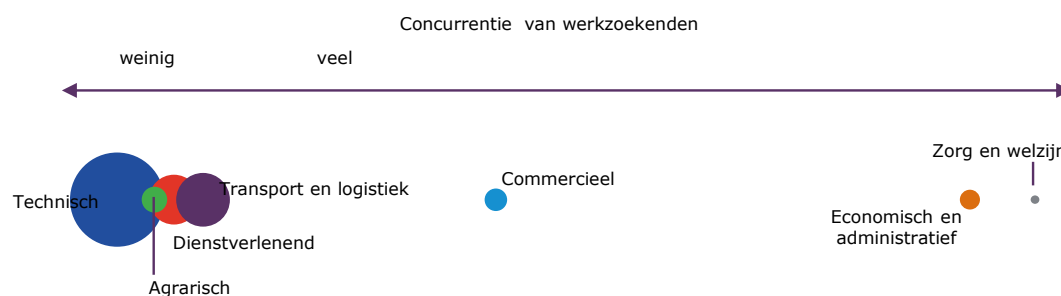
Niet iedereen profiteert dus evenredig van de economische groei. Zo neemt het aantal bijstandsuitkeringen toe en zijn er veel mensen die vanwege een arbeidsbeperking langs de kant staan. Laagopgeleiden, arbeidsbeperkten, 55-plussers en mensen die een beroep uitoefenen waar weinig vraag naar is beschikken over een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Ondanks hun zwakke arbeidsmarktpositie biedt de groeiende economie ook hen kansen.

Laagopgeleiden zijn vaker werkloos

Laagopgeleiden zijn mensen zonder startkwalificatie. Zij hebben basisonderwijs, vmbo of mbo-1 als hoogst afgeronde opleiding. De gemiddelde werkloosheid onder laagopgeleiden in Nederland is met 9% hoger dan onder middelbaar (6%) en hoogopgeleiden (4%).

- In Friesland worden in 2016 circa 79.000 mensen tot de laagopgeleiden (inclusief scholieren en mbo-studenten) gerekend. Dat is 24% van de beroepsbevolking.
- In 2016 ontstonden in Friesland bijna 8.400 vacatures op laag niveau.
- In Friesland vond 70% van de laagopgeleide WW'ers binnen een jaar werk. Uitzendwerk is voor laagopgeleiden belangrijk voor het vinden van een baan. Vooral voor laagopgeleiden met een technisch beroep, een transport & logistiek beroep of een agrarisch beroep zijn uitzendbureaus een belangrijke route naar werk.
- Economisch-administratief personeel op laag niveau vindt het minst vaak werk vanuit de WW. De concurrentiepositie is gunstig voor laagopgeleiden die werk zoeken in technische, transport & logistiek of agrarische richting.

Concurrentiepositie laagopgeleiden naar beroepsrichting, Friesland, 6-maandsgemiddelde november 2016 – april 2017

Bron: UWV

Er zijn zeker kansen voor laagopgeleiden, maar verschillende belemmeringen kunnen het moeilijker maken om werk te vinden of te behouden.

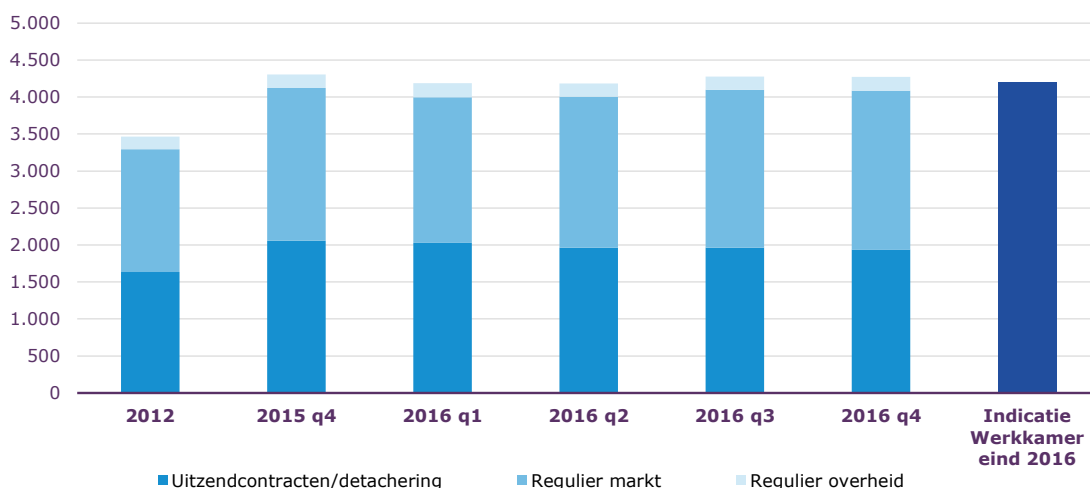
- Laagopgeleiden voelen zich gemiddeld genomen vaker ongezond, terwijl beroepen met goede kansen voor laagopgeleiden juist fysiek zwaar zijn.
- Laagopgeleiden hebben vaak minder toegang tot uitgebreide sociale netwerken.
- De laagopgeleide beroepsbevolking is sterker vergrijsd en ouderen komen moeilijker aan het werk.
- Laagopgeleiden ondervinden relatief veel concurrentie op de arbeidsmarkt van andere groepen (scholieren, studenten, arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa en hoger opgeleiden).
- Soms weten werkgevers en laagopgeleiden elkaar niet goed te vinden.

Arbeidsbeperkten kwetsbaar op de arbeidsmarkt

Arbeidsbeperkten vormen een heterogene groep die varieert van hoogopgeleiden met een lichte fysieke aandoening tot mensen zonder diploma met een ernstige verstandelijke beperking. Ook de arbeidsmogelijkheden van arbeidsbeperkten lopen uiteen. De arbeidsdeelname verschilt per arbeidsongeschiktheidsuitkering.

- Eind 2015 werkte 24% van de Wajongers in Friesland. Dat is iets hoger dan het landelijke aandeel van 23%.
- Bij gedeeltelijk arbeidsgeschikte WGA'ers steeg het aandeel werkenden zowel in Friesland als in Nederland in 2015 tot 43%. Dat was in Friesland de eerste stijging sinds 2011.
- Bij volledig arbeidsongeschikte WGA'ers daalde het aandeel werkenden juist verder, tot 10% in Friesland en 8% in Nederland.
- Het aandeel werkenden binnen de groep WIA 35-minners steeg landelijk voor het eerst sinds jaren, naar 43%. In Friesland is dit aandeel eind 2015 46%.
- Onder WAO'ers daalde het aandeel werkenden in 2015 verder. Van de WAO'ers werkte eind 2015 landelijk 18%, in Friesland was dit 21%.

Banen volgens banenafpraak, Friesland, 2012-2016

Bron: UWV, Trendrapportage

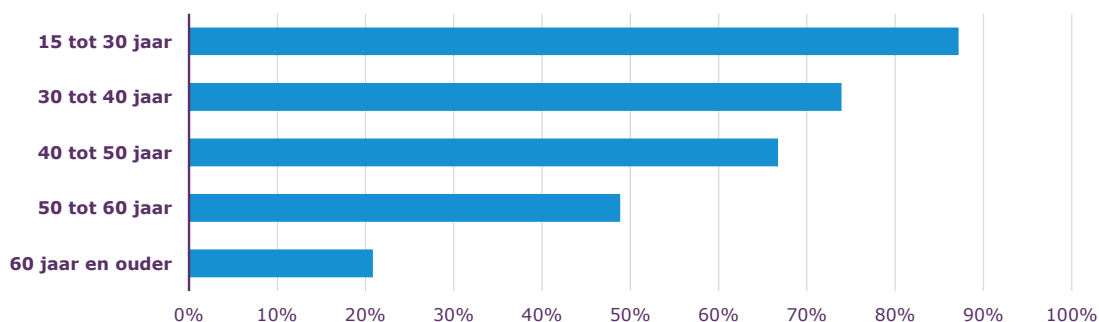
- Friesland ligt op koers voor de banenafpraak. Eind december 2016 stonden in Friesland 8.895 personen in het doelgroepregister. Ten opzichte van de nulmeting is het aantal met 2.301 afgenomen.
- De netto ontwikkeling in het aantal banen volgens de definitie van de banenafpraak ten opzichte van de nulmeting ziet er in Friesland als volgt uit: 503 extra banen bij reguliere werkgevers via een dienstverband en 303 extra banen bij reguliere werkgevers via een uitzendcontract of detachering.

Grotere kans op langdurige werkloosheid bij 55-plussers

Oudere werknemers verliezen over het algemeen minder snel hun baan dan jongere werknemers. Maar als ouderen hun baan kwijtraken, komen ze moeilijker weer aan het werk.

- Eind 2016 ligt het aandeel langdurig werkloze 55-plussers in Friesland met 69% even hoog als landelijk.
- In Friesland gaat per april 2017 de helft van de 17.700 lopende WW-uitkeringen naar 50-plussers. Van die 8.800 WW-uitkeringen heeft weer de helft een verstreken uitkeringsduur van minimaal een jaar. Langdurige werkloosheid verzwakt de arbeidsmarktpositie van werkzoekenden.
- 42% van de 50-plussers in Friesland is binnen een jaar weer aan het werk. Voor jongere leeftijdsgroepen is het werkherlevingspercentage duidelijk beter.

Werkherleving naar leeftijdsklasse, Friesland, werkherleving in periode juli 2015-juni 2016

Bron: UWV

Er zijn verschillende redenen voor de hoge langdurige werkloosheid onder 55-plussers.

- Werkgevers vinden de verhoudingen tussen loonkosten en productiviteit van 55-plussers vaak een probleem, hoewel gemiddeld het salarisniveau van 55-plussers niet of nauwelijks hoger is dan van werknemers van 40-55 jaar in vergelijkbare functies.
- Werkgevers denken dat het ziekteverzuim van oudere werknemers hoger is dan van jongere leeftijdsgroepen.
- In de ogen van werkgevers presteren 50-plussers slechter dan jongeren op fysieke en mentale belastbaarheid, flexibiliteit, creativiteit, opleidingsbereidheid en vaardigheid met nieuwe technologieën. Maar ze presteren volgens werkgevers juist beter op betrouwbaarheid, betrokkenheid, nauwkeurigheid, sociale vaardigheden en klantgerichtheid.

-
- De deelname aan scholing, trainingen en cursussen van mensen met een hogere leeftijdsklasse is relatief laag. De scholingsachterstand is de afgelopen jaren wel wat kleiner geworden.

Veel administratieve beroepen verdwijnen

Vooral werkzoekenden met een opleiding, werkervaring en competenties waarnaar weinig vraag is, komen moeilijk aan de slag. Eén van de groepen waarvoor dit het duidelijkst zichtbaar is op de arbeidsmarkt zijn de administratieve beroepen. In Friesland geldt dit bijvoorbeeld voor administratief medewerkers secretariaat, receptionisten en financieel-administratief medewerkers. Voor de toekomst wordt voor dit soort beroepen een verdere banenkrimp verwacht, waardoor hun concurrentiepositie nog verder verslechtert.

Naast administratieve beroepen zijn er ook andere beroepen met een ongunstige concurrentiepositie in Friesland. Voor deze beroepen is het aanbod van werkzoekenden groot ten opzichte van de beschikbare vacatures. Werkzoekenden in deze beroepen kunnen overstappen naar andere beroepen dan waar ze voorheen werkten of met een arbeidsmarktgerichte scholing hun kansen vergroten. UWV heeft voor een aantal beroepen de mogelijkheden voor overstappen in beeld gebracht:

- verkoper;
- medewerker bedrijfsrestaurant;
- medewerker facilitaire dienst;
- Administratief medewerker;
- secretaresse;
- receptionist;
- sociaal-cultureel werker.

Uitdagingen voor de regionale arbeidsmarkt

De economie groeit en meer mensen vinden werk. Toch zijn de kansen op werk niet voor iedereen hetzelfde en is een grote groep inwoners van Friesland afhankelijk van een WW-, bijstands- of arbeidsongeschiktheidsuitkering. UWV en gemeenten zetten in Friesland werken samen in projecten voor werkzoekenden.

- Door mismatch kent Friesland zowel personeelstekorten als overschotten. Sectoren kampen met verschillende vormen van mismatch. Vanuit de uitzendbranche wordt de vraag naar personeel groter. Dit geldt bijvoorbeeld voor horeca en productiepersoneel. De financiële sector kent bijvoorbeeld overschotten aan administratief personeel en tekorten van ICT'ers.
- Laagopgeleiden zijn vaker werkloos. Voor laagopgeleiden zijn er kansen in productiewerk en als magazijnmedewerker. Ook in de bouw en techniek nemen de kansen op grote schaal toe. Bepaalde functies kunnen met een korte opleiding bereikbaar worden gemaakt. Een voorbeeld hiervan is de functie van taxichauffeur.
- Door automatisering verdwijnen administratieve banen. Kansen voor administratief medewerkers liggen er onder andere in het klantcontact. In samenwerking door gemeenten en UWV zijn er opleidingstrajecten bij diverse callcenters voor werkzoekenden met een WW- of bijstandsuitkering.
- Het vinden en behouden van werk is moeilijk voor mensen met een arbeidsbeperking. Door middel van jobcarving kan werk worden gecreëerd. Ook zouden arbeidsbeperkten in aanmerking kunnen komen voor functies op lager niveau, bijvoorbeeld magazijnmedewerkers. Steeds meer bedrijven zien kansen voor arbeidsbeperkten.
- 50-plussers lopen risico op langdurige werkloosheid. De krapte in bepaalde gebieden van Friesland zorgt ervoor dat werkgevers meer open staan voor 50-plussers. Dit geldt bijvoorbeeld voor techniek en productie.
- Tekorten in sectoren vormen uitdagingen voor werkgevers en kansen voor werkzoekenden. Met name in bouw, techniek en industrie is de vraag groot. Ook is er in de bouw schrijnend tekort aan vakmensen. UWV werkt samen met partners (onder andere gemeenten, werkgevers, opleiders) aan arrangementen. In de ICT-sector is de discrepantie tussen vraag en aanbod merkbaar op functies in het hogere segment. Ook liggen er kansen in de groensector. In de zorgsector is er een toenemende vraag naar verpleegkundigen en verzorgenden IG. Ook de transportsector is groeiende. Vrachtwagenchauffeurs worden veel gevraagd. Er liggen grote kansen in de horeca door een schrijnend tekort aan goede koks en bedienend personeel.

Colofon

Regio in Beeld

Regio in Beeld is een jaarlijkse uitgave van UWV

Auteur

Marieke Schramm

Inlichtingen

arbeidsmarktinformatie@uwv.nl

Redactieadres

UWV
Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies
Postbus 58285
1040 HG Amsterdam

Eindredactie

Suzanne IJzerman
Roelof van der Velde

Regio samenstelling

De arbeidsmarktregio Friesland is het werkgebied van Werkplein Leeuwarden. De gemeenten Achtkarspelen, Ameland, Dantumadiel, De Fryske Marren, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Franekeradeel, Harlingen, Heerenveen, Het Bildt, Kollumerland Ca, Leeuwarden, Leeuwarderadeel, Littenseradiel, Menameradiel, Ooststellingwerf, Opsterland, Schiermonnikoog, Smallingerland, Súdwest Fryslân, Terschelling, Tytsjerksteradiel, Vlieland en Weststellingwerf maken deel uit van deze arbeidsmarktregio.

Disclaimer

Meer informatie is te vinden op www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie.
Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, echter uitsluitend met bronvermelding.
Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

UWV © 2017

